

Vliv opatření Lisabonské strategie a strategie Evropa 2020 na finanční a nefinanční sektor

Ing. Karel Mráček, CSc.

Institut evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář
**Vyhodnocení Lisabonské strategie:
vliv na konkurenceschopnost EU a členských států**
Brno, 6. května 2011

Tento seminář je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KMráček11

Úvod

- dopady Lisabonské strategie na finanční a nefinanční sektor?
- rámec – prostředí, určité politické tlaky, celá řada memorand, doporučení...
- globální finanční a hospodářská krize v posledních letech existence Lisabonské strategie
- vnímání Lisabonské strategie podnikatelskou sférou – kritické hlasy, chybí analýza výsledků
- pozornost výzkumu a inovacím
- podpora MSP
- více pozornosti věnovat podnikatelskému prostředí
- vnitřní trh EU

Reakce v EU na finanční krizi

- **EK – podpora opatření k udržení finanční stability, navrácení důvěry ve finanční sektor a předcházení rizikům včetně jejich přiměřeného podstupování (zároveň zachovat soudržnost vnitřního trhu a předcházet narušování hospodářské soutěže a pasti protekcionismu)**
- **za účelem zachování finanční stability přijaly členské státy EU:**
 - záruční režimy (částka ve výši 2300 mld. EUR, skutečný rozpočtový výdaj nastává pouze při čerpání státní záruky, 12 členských zemí EU)
 - rekapitalizační režimy (cca 300 mld. EUR, 5 zemí EU)
 - záchranná a restrukturalizační opatření ad hoc určená jednotlivým bankám a dalším finančním institucím (cca 400 mld. EUR, 10 zemí EU)
 - kombinace několika opatření (5 zemí EU)

Reakce v EU na finanční krizi

- **orientace na posílení regulace finančního sektoru a přísnější dohled nad finančními institucemi**

- Larosièrova zpráva
- ambiciózní záměry v oblasti regulace finančních trhů a nové architektury dohledu nad finančními trhy

cíle:

- ✓ evropský systém dohledu se schopností zjistit a odhalit možná rizika již na počátku jejich vzniku (krizové poučení – selhání přeshraniční spolupráce dohledu)
- ✓ zaplnit mezery nedostatečné nebo neúplné evropské nebo národní regulace (v souladu s regulatorním přístupem typu „bezpečnost především“)
- ✓ zvýšit ochranu spotřebitelů, MSP a investorů (se záměrem růstu důvěry v uložené vklady, v přístup k úvěrům a ve svá práva při investicích do finančních produktů)

Reakce v EU na finanční krizi

- ✓ zkvalitnit řízení rizika ve finančních společnostech (součástí tlak na orientaci systému odměňování na podporu dlouhodobě udržitelných výkonů a výsledků)
- ✓ vytvořit systém účinných sankcí proti zneužití trhu.

Institucionální změny:

- vytvoření evropského orgánu dohledu nad stabilitou finančního systému jako celku (European Systemic Risk Board) – reakce na rostoucí nebezpečí systémového rizika /riziko kolapsu či nestability určitého finančního systému nebo trhu s negativními důsledky pro větší okolí, na větší část ekonomiky/, makroekonomický obezřetnostní přístup
- svěření dohledových kompetencí na mikroekonomické úrovni /dohled jednotlivých finančních institucí/ – European System of Financial Supervisors

Reakce v EU na finanční krizi

- tvořen sítí národních orgánů finančního dohledu spolu s novými orgány evropského dohledu (European Banking Authority, European Insurance and Occupational Pensions Authority, European Securities Authority – vytvořeny transformací stávajících dohledových výborů finančních služeb)

Problémy:

- přetrvávající fragmentace dohledových orgánů v Evropě (nadměrný počet národních orgánů dohledu, v současné době asi 80) – obtíže s růstem přeshraničních finančních transakcí a operací, při harmonizaci regulatorních opatření apod.
- poměrně složitá Lamfalussyho struktura (4 úrovně) z hlediska spolupráce a koordinace činností

Příležitost – zjednodušení a zefektivnění sítě různých orgánů, výborů a dalších institucí

Strategie Evropa 2020 a finanční sektor

Strategie Evropa 2020 jako jeden z cílů vytyčila překonání finanční krize a obnovu stabilního a zdravého finančního systému. K tomu mají být přijata opatření:

- reformy dohledu nad finančním sektorem (4 nové instituce finančního dohledu – již schváleno EP)
- posílení obezřetnostních a účetních pravidel, ochrana spotřebitele
- řešení nedostatků v řízení rizik
- předcházení krizím a jejich případné řízení (identifikace systémových rizik, speciální fondy na jejich financování)
- odpovědnost finančního sektoru za současnou krizi a proto odpovídající výše příspěvků finančního sektoru jako nástroje financování krizí (bankovní daň –
– výhrady a výjimka ČR: daně jsou nástrojem vlád, riziko přenosu nákladů na spotřebitele ad.)
- harmonizace systémů pojištění vkladů
- zvýšení transparentnosti na trhu s deriváty
- regulace ratingových agentur ad.

Nový finanční dohled v EU

- *schválen EP v září 2010 s platností od začátku 2011;*
- *základ nové podoby unijního finančního dohledu – 4 nové instituce*

1. Založení tří evropských dohledových orgánů: pro bankovníctví, kapitálový trh a pojišťovnictví (ESA)

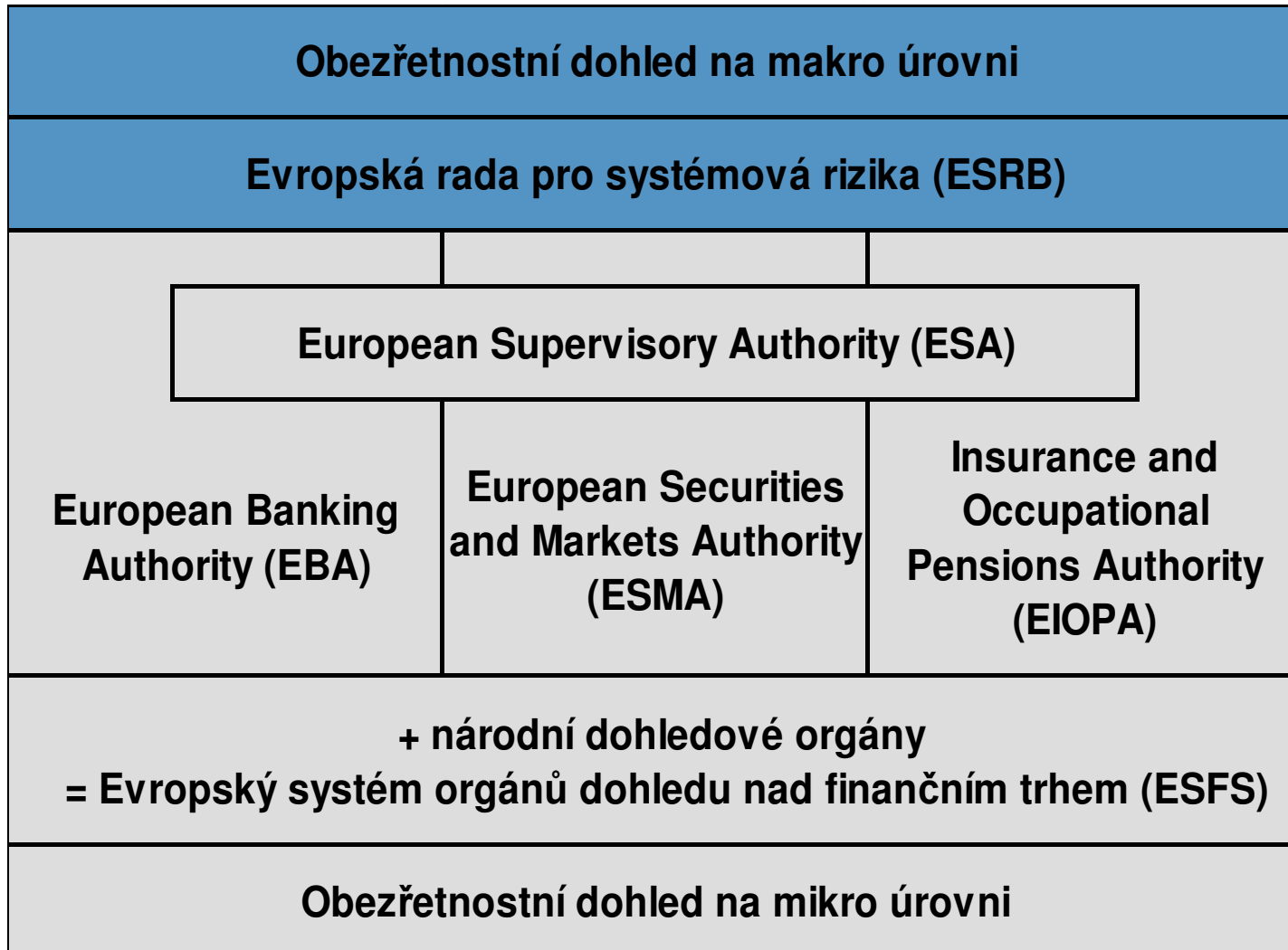
- vydávání regulatorních a dohledových standardů
- vydávání pokynů a doporučení adresovaných národnímu orgánu dohledu, případně konkrétní finanční instituci (v případě porušení práva EU, urovnání sporů mezi národními dohledovými orgány a při mimořádné situaci)
- monitorování a hodnocení vývoje na trzích

Nový finanční dohled v EU

2. Instituce pro sledování vzniku systémového rizika pro celou unijní ekonomiku na finančním trhu

- Evropská rada pro systémové riziko (ESRB)
 - obezřetnostní dohled na makroúrovni
 - varování a doporučení dohledovým institucím
 - vyhlášení krizové situace
 - vývoj kvantitativních a kvalitativních ukazatelů pro identifikaci a měření systémového rizika (společně s orgány evropského dohledu - ESA)

Nový finanční dohled v EU

Nový finanční dohled v EU

Zastánci: zabrání se opakování finanční krize

Kritici: národní státy ztratí část pravomocí a dohledu nad vlastními bankami na úkor unijních institucí

Pozice ČNB:

- ✓ nepodporuje centralizaci pravomocí na nové dohledové orgány na evropské úrovni bez současného převzetí jejich odpovědnosti (ta zůstává na národní úrovni)
- ✓ nesouhlasí s omezováním nezávislosti národních orgánů dohledu odpovědných za finanční sektor v národním prostředí
- ✓ podstatné je zachování rovnováhy mezi pravomocemi domovských a hostitelských orgánů dohledu a neoddělení pravomocí od odpovědností
- ✓ není vhodné zasahovat do fiskální suverenity členských států
- ✓ není vhodné se uchýlit k uspěchané a nadměrné regulaci (proběhnuvší krizi již daná opatření neovlivní), měly by být provedeny kvalitní analýzy a vyhodnocení dopadu reforem

Nový finanční dohled v EU

- *Závěry*

Globální finanční krize přinesla:

- ✓ řadu poznatků a poučení v oblasti regulace a dohledu finančních trhů
- ✓ nastolila řadu otázek pro diskusi a hlubší poznání:
 - možné cesty k předcházení finančních krizí globálního typu
 - směry a efektivita posílení regulace a dohledu
 - vytváření nových orgánů dohledu
 - jaká je účinná míra regulace se zřetelem k zachování konkurenčního prostředí a možnému stupňování regulatorních nákladů
- zájmové střety budou pokračovat
 - viz Basel III jako globální opatření ke zpřísnění regulace bankovního sektoru

Stěžejní iniciativa - Průmyslová politika pro věk globalizace

- dopady hospodářské krize a poučení z toho – všechna odvětví přizpůsobit se globalizaci
- na úrovni EU tyto záměry :
 - vytvořit evropskou průmyslovou základnu konkurenceschopnou v celosvětovém měřítku
 - vytvořit moderní průmyslovou politiku , podporující podnikání a vytvářející pro ně to nejlepší prostředí
 - zlepšit **podnikatelské prostředí** zejména pro MSP, podpořit internacionalizaci MSP
 - podpořit technologie a výrobní postupy snižující využívání přírodních zdrojů, celkově přejít na účinnější využívání zdrojů
 - dopravní a logistické sítě poskytující efektivní přístup k jednotnému trhu

Stěžejní iniciativa - Průmyslová politika pro věk globalizace

- obnovit strategii EU podporující sociální odpovědnost podniků – zajištění dlouhodobé důvěry zaměstnanců a spotřebitelů
 - zvýšit konkurenceschopnost evropského odvětví cestovního ruchu
- na úrovni členských států bude nutno:
- zlepšit podnikatelské prostředí, zejména pro MSP
 - zlepšit podmínky pro ochranu práv duševního vlastnictví
 - snížit administrativní zátěž podniků
 - zlepšit kvalitu právních předpisů upravujících podnikání
 - úzká spolupráce se stakeholders v různých odvětvích

Děkuji za pozornost

Ing. Karel Mráček, CSc.

mracek@avo.cz

m.: 723 079 137